

9.1.2016

Valtiovarainministeriö

Viite: VM140:06/2013; MliDno-2015-2583

Valmistelijat: Juha Ropponen, ohjelmajohtaja; Jukka Savolainen, kaupunginlakimies; Tuomas Fjällström, tietohallintopäällikkö; Heli Hänninen, asiakaspalvelupäällikkö

Lausuntopyyntö: Lausunto_HE_ ehdotuksesta laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista**Mikkelin kaupunki esittää lausuntonaan seuraavan.****Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

Ehdotetun lain perusajatus on hyvä - säädetään sähköisistä tukipalveluista yhdessä laissa ja vähennetään siten lakien pirstaleisuutta. Kuitenkin lakiehdotus vaikuttaisi lisäävän yhden uuden lain muiden rinnalle ja saattaisi päinvastoin lisätä sääntelyn pirstaleisuutta. Laissa ei ole määritelty, mikä on tämän lain suhde muuhun toimialakohtaiseen lainsäädäntöön. Julkisen hallinnon asiakaspalvelua koskevaa lainsäädäntöä on jo tällä hetkellä liikaa yhden luukun periaatteen näkökulmasta. Valmistelussa on mainittu julkisuus-, arkisto-, henkilötietolait sekä rekisterinpitovastuu - lisäksi päivittämistä odottaa myös yhteispalvelulaki. Sähköisen asioinnin lailla tähdätään yhteispalvelun toteuttamiseen sähköisen asioinnin puolella. Näitä kaikkia tulisikin tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Ei ICT, eikä tiedon omistajuusnäkökulmista, vaan asiakasnäkökulmasta (MyData). Rajaako sähköisen asioinnin laki kanavariippumatonta asiointiajatus-ta? Asiakastietoa käsitellään myös puhelinkanavissa, palvelupisteissä jne. - kuinka nämäkin asiointitiedot onnistuttaisiin ompelemaan kokonaisuuteen? Kuntalaisten kannalta olisi tärkeää varmistaa myös palvelujen toteutuminen niiden henkilöiden osalta, joilla ei ole valmiuksia sähköisten palveluiden käyttämiseen. Myös käyttäjien oikeus omiin tietoihinsa ja niistä määräämiseen on laissa määritelty epäselvästi. Lakiehdotus keskittyy vahvasti valtioneuvoston uudistamiseen ja kuntakenttä vaikuttaa saaneen ehdotuksessa vain sivuroolin. Myös kunnan ja valtion viranomaisten yhteistoimintaan ja yhteisesti tarjoamiin palveluihin tulisi kiinnittää huomiota. Onko kuntakenttä ollut riittävällä tasolla mukana lain valmistelussa ja onko asian valmistelussa muutoinkin kiirehditty liikaa? Aikataulu lain säätämiseksi on asetettu melko lyhyeksi.

Kunnan näkökulmasta keskeistä olisi saada käyttöön tunnistaminen, roolit, viestintä ja jossain määrin palvelujen löydettävyyden (PTV). Näihin pitäisi olla määriteltynä avoimet rajapinnat. PTV:n kannalta onnistumisessa on keskeistä selvä vastuunjako. Nykytilassa julkisen hallinnon vastuut palveluista eivät ole yksiselitteiset. Lain pitäisi mahdollistaa myös riittävä siirtymäaika (kuntien operatiivisten järjestelmien uusiutumisen kautta). Yhtenäistäminen, asioinnin helpottaminen mm. rakeisuudesta pois pyrkimisen kautta on hyvä suuntaus. Tietojen yhteiskäytön ja avoimuuden lisääminen on avain tuottavuuteen.

Tukipalvelujen käyttö

Edellä mainittujen tavoitteiden kannalta erityisesti 5 §:ssä säädetty tukipalvelujen käytön velvoittavuus jättää auki lukuisia kysymyksiä. Lakiesitys ei pykälän perusteella näyttäisi käytännössä velvoittavan välttämättä mihinkään. Myöskään velvoitteiden laiminlyöntiä ei ole sanktioitu. Käytännössä tämä tarkoittanee sitä, että palveluja tullaan käyttämään vain, jos ne havaitaan hyviksi ja kustannustehokkaiksi, muussa tapauksessa tällä hetkellä käytössä olevien järjestelmien käyttöä jatketaan niin kuin tähänkin saakka eli toisin sanoen hajanaiset käytännöt jatkuvat. Tällöin voidaan sanoa, ettei lailla ole päästy siinä asetettuihin tavoitteisiin. Pohdittavaksi tuleekin, onko uuden lain säätäminen oikea etenemismalli vai pitäisikö asiassa valita kokonaan toinen lähestymistapa? Jos saataisiin rakennettua hyvin toimiva ja kustannustehokas palvelu, niin kaikki rationaalisesti toimivat organisaatiot käyttäisivät sitä myös ilman laissa säädettyä velvoitetta. Tässä tilanteessa on epäselvää, onko uusi laki todella tarpeellinen, vai voitaisiinko tarvittavat säädökset lisätä jo nyt olemassa oleviin lakeihin.